

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРСВ

(підпис)

**РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА**

освітній рівень	Доктор філософії
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 Психологія
освітня програма	«Психологія»
тип дисципліни	обов'язкова

Робоча програма з педагогічної практики для здобувачів наукового ступеня
Доктор філософії з психології зі спеціальності 053 «Психологія» на 2024-2025
навчальний рік.

Розробники: Дробот Ольга Вячеславівна, доктор психологічних наук, професор
кафедри психології, філософії та суспільних наук Навчально-наукового
гуманітарного інституту.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та
суспільних наук

Протокол №2 від 09.09.2024 року

В.о. завідувача кафедри психології, філософії та суспільних наук

О.В. Дробот

Погоджено:

Гарант освітньої програми

О.В. Дробот

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	
Кількість кредитів:	6
Загальна кількість годин:	180
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	2
Семестр:	4
Тижневе навантаження (год.):	
Аудиторне:	
Самостійна робота:	
Форма підсумкового контролю:	залік
Мова навчання:	українська

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою kaf_psp@tnu.edu.ua.

Характеристика педагогічної практики

Відповідно до "Державного стандарту освіти" в Україні обов'язковим елементом освітньо-професійної підготовки студентів навчальних закладів усіх рівнів акредитації є практична підготовка. Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів в вищих навчальних закладах і проводиться на оснащених відповідним чином базах навчальних закладів, а також на сучасних підприємствах і організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі і державного управління.

Педагогічна практика здобувачів вищої освіти (третього (докторського) рівня) Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського є важливою сполучною ланкою між теоретичною та практичною підготовкою випускників до можливої безпосередньої самостійної роботи у навчально-виховних закладах. Відповідно до навчальних планів вона організовується на першому році навчання рівня вищої освіти «магістр». Програма практики укладена відповідно до вимог чинного законодавства, наказів ректора Університету, «Положення про організацію практик здобувачів вищої освіти ТНУ ім. В.І. Вернадського», розпоряджень директора ННП.

Під час практики аспіранти отримують можливість здобути практичні навички проведення лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять, застосовуючи отримані знання з різних галузей психології та новітні методичні розробки.

В основу змісту і структури педагогічної практики аспірантів покладені наступні принципи:

- єдності та взаємозв'язку теорії і практики (можливість практичного застосування теоретичних знань);
- дослідницького підходу до діяльності (можливість досліджувати соціально-педагогічні та психологічні проблеми відповідно до особливостей і потреб соціальних структур, які виступають в якості бази практики);
- диференційного підходу (можливість вибору об'єкта практики відповідно до інтересів, нахилів і здібностей аспірантів, що сприяє професійному становленню майбутніх фахівців);
- реалізації творчого потенціалу (можливість самостійно використовувати отримані під час практики результати).

2. Мета та завдання практики

Головною метою педагогічної практики є забезпечення особистісної готовності аспірантів до практичної реалізації набутих у процесі навчання фундаментальних знань про теоретико-методологічні аспекти педагогічної діяльності, принципи її організації та форми проведення.

Виступаючи в якості інтегрального фактору між професійним навчанням та самостійною професійною діяльністю майбутніх фахівців, педагогічна практика вирішує декілька важливих завдань.

Основні завдання виробничої практики (педагогічної):

1. Стимулювання та мотивування до практичного використання отриманих у процесі навчання теоретико-методологічних знань.
2. Надання умов для оволодіння навичками практичного застосування методологічних та методичних принципів організації та побудови ефективної викладацької діяльності.
3. Забезпечення можливості практичної реалізації знань з методики викладання у вищій школі.
4. Формування навичок ефективного педагогічного спілкування і взаємодії, з урахуванням психологічних особливостей студентського віку.
5. Мобілізація особистісного потенціалу застосування новаторського підходу до викладацької діяльності, набуття навичок та умінь ретроспективного аналізу результатів здійсненої праці.
6. Створення умов для повноцінної реалізації можливостей навчального процесу, творчого спілкування із професорсько-викладацьким складом, участі у науково-практичній діяльності ЗВО.
7. Розвиток педагогічних умінь та здібностей, активізація ресурсів особистісного самовдосконалення та професійної саморефлексії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні опанувати наступними **компетентностями**:

Очікувані програмні результати навчання (ПРН) дисципліни «Педагогічна практика» (за ОПП «Психологія» третього (доктор філософії) рівня вищої освіти):

ПР2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.

ПР7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.

ПР10. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосовувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової			РН2	

та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.				
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.	PH7	PH10		PH2
СК 6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.		PH7	PH10	

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст педагогічної практики визначається програмою, а терміни і порядок проведення – навчальним планом випускової кафедри.

Перед початком педагогічної практики для аспірантів проводиться установча конференція, на якій аспірантам роз'яснюється мета і завдання педагогічної практики, її порядок і зміст.

Повноцінна реалізація закладених в основу програм практик головних завдань передбачає проходження аспірантами 3-х послідовних етапів роботи: *початкового, основного, завершального*.

Аспірант повинен:

На початковому (установчому) етапі:

- бути присутнім на зборах по практиці;
- ознайомитися із програмою;
- отримати індивідуальне завдання (визначитися з дисципліною та темою) у керівника і узгодити з ним календарний план роботи на період проходження практики;
- індивідуальне завдання занести у щоденник практики.

На основному етапі (період проходження практики):

- якісно і повністю виконувати індивідуальне завдання;
- збирати й узагальнювати матеріал за даними практики;
- систематично доповідати керівнику практики про виконані завдання;
- вести щоденник практики.

На завершальному (підсумковому) етапі:

- підготувати звіт по практиці у відповідності до вимог програми практики;
- своєчасно здати у встановлений термін звіт по практиці на кафедру.

Основним змістом педагогічної практики є активізація у аспіранта потреби саморозвитку і самонавчання, здобуття навичок роботи із студентами різних курсів.

Реалізація змісту педагогічної практики спрямована на накопичення практичного досвіду та розвиток практичного інтелекту майбутніх фахівців.

Головним акцентом педагогічної практики є формування у аспірантів вмій і навичок педагогічної діяльності, оволодіння різноманітними методами і формами її здійснення, набуття досвіду викладацької роботи, опрацювання прикладних алгоритмів вирішення конкретних завдань, що виникають у педагогічній практиці.

4. Етапи реалізації практики

<i>Термін</i>	<i>Зміст роботи (завдання)</i>	<i>Зміст консультації викладача</i>
<i>I тиждень</i>	Вибір навчальної дисципліни, визначення її мети і завдань.	Допомога у визначенні теми обраної навчальної дисципліни.
<i>I тиждень</i>	Розробка аспірантом конспекту заняття.	Забезпечення необхідними методичними матеріалами для проведення аудиторних занять.
<i>II тиждень</i>	Впровадження програми педагогічної роботи (читання лекцій, проведення семінарських занять). <i>Форма звіту:</i> пред'явлення керівнику конспекту лекцій, семінарів, практичних занять.	Інформування магістранта щодо засобів оптимізації форм і методів проведення педагогічної роботи.
<i>III тиждень</i>	Реалізація окремих елементів педагогічної роботи (контроль самостійної роботи студентів, перевірка індивідуальних завдань).	Надання поточного зворотного зв'язку щодо результатів реалізації окремих елементів проведеної аспірантом педагогічної роботи.
<i>VI, V тиждень</i>	Узагальнюючий аналіз проведеної педагогічної роботи. <i>Форма звіту:</i> Отримання характеристики від методиста-керівника.	Допомога у здійсненні рефлексивного аналізу проведеної аспірантом педагогічної роботи.

<p><i>VI</i> <i>тиждень</i></p>	<p>Складання звіту за результатами практики. <i>Форма звіту:</i> пред'явлення письмового звіту про результати педагогічної практики.</p>	<p>Надання змістовної оцінки якості та ефективності проведеної аспірантом педагогічної роботи.</p>
-------------------------------------	--	--

6. Методичні рекомендації

Повноцінна реалізація закладених в основу програми педагогічної практики змісту й основних завдань передбачає проходження аспірантами наступних *етапів роботи*:

1. Вибір аспірантом та погодженням з викладачем навчальної дисципліни у межах навчального плану, визначення теми лекції та практичного завдання.
2. Розробка плану-конспекту лекційних і практичних занять, (з розробкою необхідної кількості завдань для самостійної та індивідуальної роботи, питань для модульного і підсумкового контролю).
3. Розробка конспекту лекцій з обраної навчальної дисципліни.
4. Розробка змісту і структури практичних (семінарських) занять із обов'язковим зазначенням необхідної для опрацювання літератури.

7. Форми і методи контролю

Аспіранти повинні вести щоденник з практики встановленого зразку, в якому висвітлюються етапи роботи та їх зміст і який додається до звіту з практики.

Аспіранти повинні дотримуватися режиму праці бази практики та виконувати свою роботу згідно індивідуального графіку та плану роботи.

Керівники аспірантської практики контролюють перебування студентів на базах практики (згідно графіку), дотримання ними плану роботи, наявність необхідної документації, якість виконаної роботи, науковість та адекватність методів роботи, ставлення до своїх обов'язків та дисциплінованість. Керівник від навчального закладу має право контролювати записи, занесені у щоденник практики.

Робота аспірантської групи та керівників практики, в свою чергу, контролюється завідувачем кафедри психології та педагогіки та відділом практики університету.

Форма звітності для виробничої практики - **залік**. При кінцевій оцінці результатів практики враховується попередня оцінка керівників практики від університету та бази практики, результати захисту та характеристика на аспіранта. Аспіранти, які регулярно відвідували базу практики, виконали всі індивідуальні завдання, активно включились в роботу практикуючого психолога, якісно оформили звіт, вчасно його подали, а також отримали схвальну характеристику з бази практики, отримують позитивну оцінку. Аспіранти, що не виконали програму практики і отримали незадовільний відгук з бази практики або незадовільну оцінку при складанні заліку,

направляються на практику вдруге в період канікул або відраховуються з навчального закладу. Оцінка з практики враховується наряду з іншими оцінками, які характеризують успішність аспірантів. Загальна оцінка за практику – 100 балів.

Комісія на звітній конференції підтверджує чи не підтверджує отримані аспірантом бали. Результати складання заліків з практики керівник від навчального закладу заносить в залікову відомість і проставляє в заліковій книжці. Після завершення конференції керівник від навчального закладу здає заповнену відомість та всі матеріали практики в деканат для зберігання. Підсумки практики розглядаються на засіданні кафедри психології.

8. Вимоги до звіту

Звітність з практики:

1. Щоденник практики з вказівкою видів роботи, що виконувалася аспірантом.
2. Звіт студентів-практикантів, який передбачає висвітлення:
 - основних напрямків діяльності закладу чи установи;
 - особливостей професійної діяльності викладачів установи;
 - плану роботи кафедри на рік;
 - методичних матеріалів, які найчастіше використовуються психологами установи (методики, тести та ін.).

Звіт аспіранта повинен відповідати наступним **правилам оформлення:**

1. Обсяг звіту складає довільну кількість (не менше 10) сторінок комп'ютерного набору. До загального обсягу входять:

- титульна сторінка
- план
- **I** - вступ (мета практики, завдання згідно програми практики) –

1-2 сторінки

- **II** - основна частина:
- **2.1.** Структура організації бази практики (кафедри);
- **2.2.** Документація (плани роботи кафедри, протоколи засідання, звіти тощо);

● **2.3.** Специфіка роботи викладача, навчально-методичне забезпечення викладання дисципліни – **6-7 сторінок**

- **III** - висновки – **2 сторінки**
- список використаних джерел
- додатки (**розроблені КОНСПЕКТИ заняття**).

2. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 10 мм. Нумерація сторінок у нижньому правому куті.

3. Титульна сторінка оформляється за встановленою формою (див. додаток 1).

4. Заголовки розділів виконують великими літерами, симетрично до тексту, наприклад: ЗМІСТ, ОСНОВНА ЧАСТИНА, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ. Крапку в кінці заголовку не ставлять.

5. Список використаної літератури та інших документальних джерел, використаних під час роботи, розміщуються після висновків і оформляється відповідно до чинних стандартів.

До звіту додається ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ (додаток 2), в якому обов'язково:

- заповнені всі сторінки; внесені коротко (по днях) робочі записи проходження практики;
- відгук, завірений підписом та печаткою керівника бази практики (характеристика на аспіранта з оцінкою керівника практики від кафедри), де вказуються терміни проходження практики та кількість відпрацьованих годин практики (прогули без поважної причини не допускаються);
- висновок викладача – керівника практики від кафедри.

Щоденник з практики підписується керівниками та скріпляється печаткою від бази практики.

Загальні рекомендації щодо ведення щоденника.

1. Щоденник повинен відображати всю роботу аспіранта.
2. Аспірант зобов'язаний вчасно та регулярно вести записи в щоденнику педагогічної практики.
3. У щоденнику мають бути відображенні:
 - а) графік занять аспірантів;
 - б) аналіз індивідуальної діяльності аспіранта.

9. Підведення підсумків практики

Після завершення практики в установлений директором термін на кафедрі психології, соціальної роботи та педагогіки відбувається підсумкова конференція, на якій аспіранти перед комісією захищають матеріали практики. На конференції присутні всі аспіранти-практиканти та їх керівники від кафедри (при наявності такої можливості).

До захисту практики допускаються здобувачі, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.

Підсумок практики. Підсумком проходження аспірантом педагогічної практики є виконані належним чином поставлені тематичні та індивідуальні завдання безпосередньо на базі практики під керівництвом керівників практики (від кафедри).

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки всіх практик підводяться на звітній конференції з практики.

Захист практики.

Звіт із практики захищається аспірантом на загальній конференції перед комісією, склад якої призначається завідувачем кафедри та затверджується наказом ректора. До складу комісії входять керівники практики від кафедри і, якщо можливо науково-педагогічні працівники кафедри (*мінімальний склад комісії 3 особи*).

Атестація аспірантів за результатами практики проводиться в університеті протягом перших десяти днів після її закінчення.

Оцінювання практики.

Загальна оцінка підсумків роботи аспіранта-практиканта охоплює сумарне оцінювання:

- якості виконаної роботи під час практики (характеристика керівника практики);
- якості наповнення та оформлення звіту про практику;
- якості захисту звіту про практику (обґрунтованість, логічність, ясність, переконливість у доповіді та відповідях на запитання).

Проходження аспірантом виробничої педагогічної практики оцінюється відповідно до таких критеріїв та показників:

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№	Вид контролю	Кількість балів
1	Ведення щоденника практики	20 балів
2.	Досягнення мети та якість виконаних завдань практики: - Конспект і проведення лекції - Конспект і проведення практичного заняття	25 балів 25 балів
3	Оформлення звіту з навчальної практики відповідно до вимог	20 балів
4.	Захист звіту про проходження практики	10 балів
	Всього	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Список рекомендованої літератури

1. Васьківська С. В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: (Технологія ведення консультативного діалогу). К.: Главник, 2006. 128 с.
2. Галян І. М. Психодіагностика : навч. Посібник. К. : Академвидав, 2019. 464 с.
3. Красновський В. М. Психологічна освіта : вимоги часу і шляхи освоєння. Практ. психологія та соц. робота. 2011. № 12. С. 18-22.
4. Максименко С. Д. Адаптація психодіагностичних методик : шкала досвіду агресивних впливів, шкала професійної автономності та шкала професійної мобільності. Практ. психологія та соц. робота. 2011. № 3. С. 25-31.
5. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : у 2-х кн. : підруч. для вузів. К.: Либідь, 2006. Кн. 2. : Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. 560 с.
6. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи : практикум : навч. посібник. К. : Каравелла, 2008. 336 с.
7. Строяновська О. В. Психологічна служба в системі освіти : практикум з навчального курсу для практичних психологів : нав. Посібн. К. : Каравелла, 2018. 176 с.
8. Терлецька Л. Основи психодіагностики. К.: Главник, 2016, 144 с.
9. Чайкіна Н. О. Моніторинг якості підготовки фахівців у системі вищої освіти. Практ. психологія та соц. робота. 2011. № 5. С. 46-53.
10. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. 3-тє вид., стереотип. К. : Знання-Прес, 2013. 295 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник практики від
підприємства

(посада)

(звання)

(підпис) (прізвище,

ініціали) (дата)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження практики аспірантом _____
(№ групи, найменування ЗВО)

(прізвище, ініціали)

(місяць, рік)

№ з / П	Заплановані заходи	Термін виконання	Відмітка про виконання	Підпис безпосереднього керівника практики
1				
2				
3				
4				
5				

Аспірант

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(дата)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Кафедра психології, філософії та суспільних наук

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики)

Аспіранта _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Кафедра психології, філософії та суспільних наук

освітній рівень _____ Доктор філософії _____

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність _____ 053 Психологія

курс, група _____

Аспірант _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу _____

Печатка

підприємства, організації, установи „____” _____20____року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка

Підприємства, організації, установи “____” _____20____року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з / п	Назва роботи	Дата виконання	Відмітки про виконання
1	2	3	8

Керівники практики:

від ТНУ _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

**Відгук (характеристика) і оцінка роботи
аспіранта на практиці**

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства, організації, установи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

М.П.

«_____» _____ 20_____ рік

**Відгук (характеристика) осіб, які перевіряли проходження
практики**

**Висновок керівника практики від закладу вищої освіти про
проходження практики**

Дата складання заліку „_____” _____ 20__

_____ року Оцінка:

за національною шкалою _____

(словами)

кількість балів _____

(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від ТНУ імені В.І Вернадського

(підпис)

(прізвище та ініціали)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗВІТ

про проходження педагогічної практики на базі

(назва установи, закладу, де проходила практика)

Термін проходження

з _____ 2023 року

по _____ 2023 року

Виконав (ла) :

аспірант(ка) 2 курсу

денного(заочного)

відділення П.І.Б. _____

Керівник практики

Зміст звіту:

- 1. Опис виконаної аспірантом роботи,*
- 2. Відомості про виконання всіх завдань практики, включаючи індивідуальні завдання.*
- 3. Зауваження, пропозиції та побажання щодо проходження практики.*
- 4. зазначається ПІБ та особистий підпис аспіранта*